

амалий соҳада: коммуникатив ва интеллектуал қобилият, янги эҳтимол мисли қўрилмаган вазиятларда биргаликда ишлаш қобилияти;

Ўз-ўзини бошқариш соҳасида: ижодий жараёнда акс эттириш, фикрларни бошқариш, фикрлаш жараёнини тўғри йўналтириш, ўз ижодий фаолияти учун мустақил шароит яратиш [2].

Конгнитив таркибий қисм таълим ва таълимнинг концептуал педагогик моделлари билиш билан тавсифланади.

Процессуал таркибий қисм инновацион фаолиятни ўзлаштириш усуллари ўз ичига олади.

Инновацион фаолиятни ривожлантириш борасидаги илмий ёндашувларнинг таҳлили, илғор хорижий таъриба ҳамда мазкур соҳага оид қўллаб-қўлловчи иқтисодий адабиётларда мамлакатнинг ижтимоий-иқтисодий ривожланиши, унинг ташқи бозордаги рақобатбардошлиги ривожланган инновацион инфратузулма мавжудлиги орқали таъминланиши илмий асосланган.

Шундай қилиб, инновацион фаолиятни тўплаган технологиялар, билимлар ва ускуналарни тижоратлаштиришга мўлжалланган технологик, илмий, ташкилий ва молиявий чора-тадбирлар мажмуаси деб таърифлаш мумкин. Инновацион фаолият натижалари, инновациялар – бу янги ёки такомиллаштирилган товарлар, шунингдек янги сифатга эга товарлар ёки хизматлар. Шунингдек, инновацион фаолият инновацияларни яратиш, ўзлаштириш тарқатиш ва улардан фойдаланиш бўйича ишлар сифатида ҳам тавсифлаш мумкин, ассортиментни кенгайтириш ёки янгилаш ҳамда ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар,

Адабиётлар

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 28 январдаги “2022-2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегияси тўғрисида”ги ПФ-60-сонли фармони. www.lex.uz.

2. Абдуллаева Ш.А. Педагогик диагностика ва педагогик коррекция. Монография. - Т.: “Фан”, 2005.

РЕЗЮМЕ. Мақолада бўлажак ўқитувчиларнинг инновацион фаолиятини ривожлантириш шарт-шароитлари хусусида фикр юритилади.

РЕЗЮМЕ. В статье рассматриваются условия развития инновационной деятельности будущих учителей.

SUMMARY. The article discusses the conditions for the development of innovative activities of future teachers.

MAKTABLARDA MA'NAVYI-MA'RIFIY ISHLAR TIZIMIDA EKOLOGIK TARG'IBOT-TASHVIQOT ISHLARINI TASHKIL ETISH

В.К.Хожанов – *ассистент о'қитувчи*

Ajiniyoz nomidagi Nukus davlat pedagogika instituti

Tayanch so'zlar: ekologik his, tasavvur, idrok, tafakkur, ekologik savodxonlik, ekologik targ'ibot-tashviqot.

Ключевые слова: экологическое чувство, воображение, восприятие, мышление, экологическая грамотность, экологическая пропаганда.

Key words: environmental feeling, imagination, perception, thinking, environmental literacy, environmental propaganda.

Tabiat va inson o'zaro muayyan qonuniyatlar asosida munosabatda bo'ladi. Bu qonuniyatlarni buzush o'nglab bo'lmas ekologik falokatlar olib keladi. Bu muammolarni hal etish yoshlarning bilimi, ongi, aql zakovatiga bog'liq. Shuningdek, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil maydagi PF-134 sonli “2022-2026-yillarda xalq ta'limini rivojlantirish bo'yicha milliy dasturi”ning V yo'nalishi “Umumiy o'rta ta'lim muassasalarida ma'naviy-ma'rifiy ishlarni tizimli tashkil etish, mazkur yo'nalishda uzluksiz monitoring, baholash va rag'noqlash mexanizimini yo'lga qo'yish, bola ta'lim tarbiyasiga oila, ayniqsa, ota-onaning rolini oshirish” deb belgilangan [1]. Umumiy o'rta ta'lim muassasalarida olib boriladigan ma'naviy-ma'rifiy ishlar tizimiga ekologik targ'ibot-tashviqot ishlarni tashkil etish, ya'ni maktab o'quvchilarini tabiatni muhofaza qilish ishlariga jalb qilish ishlarni amalga oshirishni taqozo qiladi.

Har bir ota-ona farzandlarini, shuningdek, ustoz o'z shogirdlarini tabiatni sevish, ardoqlash, yerga, tuproqqa mehr qo'yishga, o'simligu jonivorlarni ardoqlash ruhida

товарлар, хизматлар сифатини ошириш, уларнинг технологияларини такомиллаштириш, ички ва ташқи бозорда самарали сотиш учун илмий тадқиқотлар натижаларини ишлаб чиқиш, қўллаш ва тижоратлаштиришга йўналтирилган фаолият сифатида таърифлаб, булар барчаси чора-тадбирлар мажмуасини талаб этади ва охир оқибат инновацияларга олиб келади.

Инновациялар ишлаб чиқилишига инвестиция киритиш инновацион жараёнининг ажралмас қисмидир. Бу ерда асосий – янгиликни жорий этиш, уни инновация шаклига келтириш ёки ижобий натижага эришиш. Инновациялар асосида ривожланиш нафақат иқтисодийнинг, балки фан сиғими тармоқларида амалга оширилиши лозим, гарчи улар инновациялар ҳаётининг циклининг босқичларида ишлаб чиқариш объектлари фаолияти сифатини оширишга ва ресурсларни тежашга ҳисса қўшса ҳам, ижтимоий-иқтисодий тизимларнинг интеллектуал ўзгаришини таъминлайдиган таълим соҳасида ҳамда амалга оширилиши керак. “Инновация” категориясининг тавсифи шундан далolat берадики, унинг асосий элементи сифатида инновацион фаолиятнинг пировард натижаси – янги маҳсулот хизмат қилади, шунингдек, янгидан яратилган ёки такомиллаштирилган техник-технологик жараён ҳисобланади. Шу нуқтаи назардан олий таълим тизимида бўлажак ўқитувчиларнинг инновацион фаолиятини миллий анъаналардаги маънавий ютуқларни янги Ўзбекистон келажагининг пойдеворини қуришда янги босқичларга кўтариш ва миллатимиз равнақи йўлида самарали фойдаланиш долзарб муаммолардан бири сифатида кўриш мумкин.

tarbiya qilishlari zarur. Har bir ota-ona bolalari go'daklik chog'idanoq tabiatga nisbatan bemehrlik bilan yengil-yelpi qarasalar, suvni iflos va isrof qilsalar havoni har xil zaharli gazlar bilan ifloslasalar, bu og'ir oqibatlar olib kelishligini bildirmoqlari kerak.

O'quvchi- yoshlarda ekologik ong va madaniyatni tarbiyalashda oila, bolalar bog'chasi, maktab, akademik litsey va kasb-hunar kollejlari, oliy o'quv yurtlari, mahallalarda olib borilayotgan ta'lim va tarbiyaviy ishlar muhim ahamiyatga ega.

Ekologik tarbiyaning muhim shakli o'quvchilarning ishlab chiqarish ta'limi ustasi (sinf rahbari, o'qituvchi, yotoqxon tarbiyachisi) rahbarligidagi tabiatni muhofaza etish, maktab hududlarini obodonlashtirish, ko'chat-daraxtlar ekish va ularni nazorat qilish; qushlar va hayvonlar uchun uya va in qurish; buloq, ko'l va ariqlarni axlat va chiqindilardan tozalash; tuman hududiga yaqin joylashgan qishloq yoki shahar atrofidagi oromgohlarga otaliq qilish va boshqalar bo'yicha tashkil etilgan amaliy ishlaridir.

Bunday ishlar natijasida o'quvchilarda tabiat bilan bog'liq zaruriy ekologik, huquqiy, axloqiy va estetik qarashlar shakllanadi. O'quvchilar insonning tabiatdagi o'rnini, ona shahri yoki qishlog'i uchun tabiat muhofazasi borasidagi faoliyatning ahamiyatini, yer va havo, ko'l, daryolarni toza saqlash masalalarini hal etishda faol hayotiy nuqtayi nazarining dolzarb ekanini tushunib yetadilar va boshqalarga ham targ'ib qilish fikriga keladilar. Aynan o'quvchilarning tabiatni muhofaza etish borasida maqsadga yo'naltirilgan amaliy faoliyati individual ekologik ongning shakllanishida zaruriy shart hisoblanadi. O'zbekistonda ekologik ta'lim va tarbiya masalalari "Bog'cha bolalari tarbiyasi dasturi"ga ham kiritilgan. Bu dolzarb masalaning keyingi bosqichlari ekologik ta'lim maktablari, kasb-hunar ta'limi muassasalari va oliy o'quv yurtlarida hamda bevosita korxonalarda davom ettiriladi. O'quvchilarning maktabda tabiatshunoslik, biologiya, geografiya, fizika, kimyo va boshqa fanlardan olgan bilimlaridan maktabda darsdan, sinfdan va maktabdan tashqari ishlardagi ekologik ta'lim va tarbiya jarayonida keng foydalanish lozim.

O'qituvchi o'z ishini shunday tashkil etishi kerakki, u o'quvchilar uchun ibrat bo'lsin. O'qituvchi o'quvchilar bilimni yangi tushunchalar bilan boyitishi, ularning bilim, malaka va ko'nikmalarini oshirishi, o'rgatiladigan materiallarni ham, uni tushuntirish shaklini ham bir oz murakkablashtirib borgan holda ekologik tarbiya berishni yanada kengaytirishi kerak. So'zlar bilan boshlangan har qanday yaxshi da'vat amaliyotda ijtimoiy foydali ishlar bilan mustahkamlanishi lozim. Maktab o'quvchilarini nazariy jihatdan tayyorlash ishini ularning tabiatni muhofaza etishga da'vat etish, targ'ib qilish borasidagi amaliy faoliyati bilan uzviy bog'lash va to'ldirish maqsadga muvofiq. Masalan, xonalarda o'stirilgan o'simliklarni parvarish qilish, hududlarni tozalash, obodonlashtirish, bog'-rog'larga ishlov berish kabi ishlar bilan mashg'ul bo'lishlari mumkin. O'quvchilarning shahar va qishloqlardagi ta'lim muassasalarini ko'kalamzorlashtirishi, o'tqazilgan nihol daraxtlarni, obodonlashtirilgan hududlarni va tabiatni himoya qilishi, yerning sho'rlanishi, suvning ifloslanishi, o'lkaning flora, fauna sistemasining buzilishi, atrof-muhitni asrash kabi ekologik tushunchalarni targ'ib qilishi, har xil uyushmasi nazoratchilari va targ'ibotchilar tarkibida ahillik bilan ishtirok etishlari ekologik bilimlarining amaliy ifodasi hisoblanadi.

Inson va tabiat o'zaro munosabatlarining haqiqiy qulay-shakllari tabiat va jamiyat borasida g'amxo'rlik ko'rsatiladigan jamiyatdagina mavjud bo'la oladi. Bunday jamiyatda ijtimoiy ishlab chiqarish va tabiatni muhofaza etishga, yerning sho'rlanishi, suvning ifloslanishi, o'lkaning flora, fauna sistemasining buzilishi, atrof-muhitni asrashga da'vat qilish maqsadlari o'rtasida hech qanday zarurat bo'lmaydi. Atrof-muhitni muhofaza etish uchun kurashishga da'vat etish, targ'ibot-tashviqot ishlarini olib borish so'zsiz, mustaqil respublikamizdagi har bir o'quvchining fuqarolik burchiga aylanmog'i lozim. Shuni alohida ta'kidlab o'tish lozimki, yoshlarning ekologik ongini shakllantirishning muhim yo'nalishlaridan biri – ularda tabiatga bo'lgan axloqiy munosabatlarni tarbiyalashdir.

Yer, mulk, tabiiy boylik egasi bo'lishning o'zigina tabiatga g'amxo'rona munosabatni o'z-o'zidan shakllantira bermaydi. U buning uchun asos yaratadi, xolos. Ayrimlar tabiat hech kimniki emas, u barchaga baravar, unga zarar keltirilgani bilan hech kim javobgar bo'lmaydi, deb o'ylashadi. Noto'g'ri tasavvur tabiat boyliklariga nisbatan faqat iste'mol manbai sifatida qarashga olib keladi. Bunday munosabat esa tabiatga ham, jamiyatga ham zarar keltirishi so'zsiz.

O'quvchilarni axloqiy jihatdan tarbiyalash masalasini hal etish ularni tabiat bilan optimal o'zaro munosabatda bo'lish g'oyasini qabul qilish va uni amalga oshirish faoliyatiga tayyorlaydi. Ammo shuni ham yoddan chiqarmaslik lozimki, axloq o'z mazmunida bunday o'zaro ta'sir me'yorlarini bevosita aks ettirmaydi. Uning bevosita qo'llanish sohasi — bu jamiyatdan tashqarida emas, balki uning-o'zidagi munosabatlardir. Shuning uchun ham, tarbiyachi yaxshilik qilish, achinish, hamdardlik va ojizlarga yordam berish hissi, ezigulik, axloqiy sifatlar insonning tabiatga bo'lgan munosabatlarida ham namoyon bo'lishini aniq tasavvur etishi va uni o'quvchilarga asosli ravishda bayon qila bilishi kerak.

O'quvchilarda ekologik madaniyatni shakllantirish puxta o'ylangan, ilmiy asoslangan, maqbul tarzda rejalashtirilgan, shuningdek, uzluksiz va keng ko'lamda tashkil etilgan ekologik maorifini yo'lga qo'yish, uning sifat va samaradorligini ta'minlash asosida kechadi. Shaxs ekologik madaniyati quyidagi shart-sharoitlarning mavjudligida shakllanadi, ya'ni:

- jamiyat ijtimoiy faoliyatining ekologik mazmuni va uning mavjud holati;

- fuqoralar ekologik madaniyatini shakllantirish borasidagi davlat siyosatining mazmuni;

- jamiyat taraqqiyoti va atrof-muhit tabiiy o'zgarishlari o'rtasidagi o'zaro aloqadorlik, bog'liqlik va munosiblikning chuqur anglashilganligi.

O'quvchilarning psixologik yosh xususiyatlarini hisobga olgan holda quyidagi ekologik madaniyat unsurlari shakllanib boradi:

- tabiat, jamiyat va inson o'rtasidagi mavjud uzviy bog'liqlikni anglash nazariy-ekologik bilimlarni egallashga intilish chog'ida: ekologik his, tasavvur, idrok va tafakkurning o'sishi ekologik savodxonlik;

- sodir bo'layotgan ekologik o'zgarishlarga baho berish intilish jarayonida ekologik mas'ullik, g'amxo'rlik;

- tabiat oldidagi burchini anglash jarayonida ekologik e'tiqod;

- har qanday ko'rinishdagi ekologik muhit barqarorligi va sofligi ko'rsatilayotgan salbiy holatlarga kurash jarayonida ekologik mas'ullik, ekologik faollik.

Ekologik madaniyat quyidagilarni qamrab oladi: tabiatni muhofaza etish madaniyati, tabiat boyliklaridan foydalanish madaniyati (yerning sho'rlanishi, suvning ifloslanishi, o'lkaning flora, fauna sistemasining buzilishi, atrof-muhitni asrash kabi ekologik tushunchalar), ekologik tizimni o'zgartirish madaniyati. O'zida ekologik madaniyatni shakllantirgan inson bir tuman miqyosida tabiatni muhofaza etish borasidagi g'amxo'rlik undan uzoqlardagi ekologik vaziyatga ham samarali ta'sir ko'rsatishini tushunadi. Tabiiy muhitdagi kamchiliklarni bartaraf etish — barcha millat va xalqlarning ishidir. Ular faoliyatini bir maqsad yo'lida birlashtirish ekologik muammoni hal etishning muhim sharti hisoblanadi.

Tabiiy muhitni muhofaza etish va tiklash masalasi millionlab odamlarning hamkorlikdagi ishlari tufayligina hal etilishi mumkin. Jamoaning hamkorligi odamlarning nafaqat tabiatni muhofaza etish va tiklash ishida faol ishtirok etishlarini ta'minlaydi, balki tabiatga nisbatan befarq va ayniqsa, yovuzlarcha munosabatda bo'lishga toqatsizlik uyg'otadi.

Targ'ibot-tashviqot ishlarining muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun maktablarda tashkil etilgan targ'ibot ishini olib boruvchi to'garaklarga ishonchning bo'lishi va ularning qanday obro'ga ega ekanligiga va komponentligiga bog'liq bo'ladi. Shuning uchun ham maktabda tashkil etiladigan targ'ibot-tashviqot ishlarini to'g'ri tashkil eta olish va ularga qabul qilingan a'zolari kengroq

ma'lumotlar bilan qurollantirib, ularning obro'larini oshirib borish kerak bo'ladi.

Insonni o'rab turgan tabiiy muhit va uning boyliklarini biladigan, undan tejamkorlik bilan foydalanadigan, saqlaydigan, tabiat boyligiga, go'zalligiga go'zallik qo'shadigan, ijtimoiy va tabiiy qonunlarni biladigan bilimdon shaxsni shakllantirish ekologik tarbiyaning maqsadi hisoblanadi. Shunday ekan, o'quvchilarga ekologik bilim berishda maktab rahbarlari, o'qituvchilar zimmasiga juda katta mas'uliyat yuklaydi.

Afsuski, umumiy o'rta ta'lim maktablarida o'tilishi belgilangan o'quv fanlari qatoriga ekologiya alohida fan sifatida kiritilmagan. V-IX sinflarda o'tiladigan barcha fanlarni o'qitish jarayonida beriladigan mavzular mazmunidan kelib chiqqan holda ekologik bilimlar beriladi.

O'qituvchi har bir dars mavzusining ekologik maqsadi, mazmuni, vazifalari va istiqbollarini ko'ra bilishi, mavzuning ekologik maqsadi ta'lim-tarbiya jarayonining umumiy manfaatlariga mos bo'lishi va u bilan uzviy bog'langanligini aniq tasavvur qilishi zarur.

O'zbekiston Respublikasida ekologik ta'limni rivojlantirish konsepsiyasining "Umumiy o'rta ta'lim tizimida ekologik ta'limni takomillashtirish bobining 25-Ekologik targ'ibotni keng yo'lga qo'yish mexanizmini takomillashtirish va rag'batlantirish maqsadida umumiy o'rta ta'lim maktablarida turli ko'rik tanlovlar tashkil etish" [2] - deb keltirilgan vazifasidan kelib chiqib ekologik ta'lim-tarbiya eng avvalo dars jarayonida, so'ngra darsdan tashqari ishlar jarayonida: davra suhbatlari, ilmiy-amaliy anjumanlar, ekologik haftaliklar, ekologik kechalar, ekspeditsiya, ko'rik-tanlov va ekskursiyalar orqali amalga oshirish maqsadga muvofiqdir.

O'qituvchi darsdan tashqari ishlarda olib boriladigan ekologiyaga oid mashg'ulotlarning mazmuni, hajmi,

tashkiliy shakllarini ishlab chiqish va uning samaradorligini ko'z oldiga keltira olishi lozim.

"Tabiatshunoslik", "Ekolog" kabi to'garaklarini tashkil etish asosida o'quvchilarning tabiatga bo'lgan qiziqishi oshadi, unga munosabati ongli ravishda shakllanadi va boshqa o'tiladigan o'quv fanlariga yanada qiziqishi ortadi. Ekologik tarbiya haqidagi fikrlar tabiatni sevis, uni ardoqlashga bo'lgan xohish-istak, mas'uliyatni sezish, muammo haqidagi mustaqil tafakkur, mushohada qilish, ijobiy xulosalar chiqarishdan, tasavvurlarini kengaytiruvchi sayyohatlar, ob-havo va tabiatni kuzatishdan, o'zi yashayotgan muhitni ko'kalamzor qilish, meva-zorlashtirish, mehnat ko'nikmalarini shakllantirishdan, oromgohlar faoliyatini rivojlantirishdan boshlanadi.

O'quvchida o'z Vatani sharafiga ongli ravishda himoya qilishga, uning qonun, qarorlarini sidqidildan bajaradigan inson sifatida tabiat va uning komponentlarini qo'riqlashga, uning eng yaqin ishonchli do'sti va himoyachisi bo'lishga da'vat etadi. Shuningdek, o'quvchilarda targ'ibot ishlarini olib borishga ham qiziqish va istaklar rivojlanadi.

Tashkil etilgan to'garaklarda olib boriladigan tadbirlarda o'quvchilar o'zi yashayotgan o'lka tabiati o'simliklar dunyosi, hayvonot olami, barcha tirik organizmlarning inson hayoti va tabiatda tutgan o'rnini baholash ko'nikmalari shakllanadi va bu borada o'quvchilar tomonidan kichik ilmiy-tadqiqot ishlari yo'lga qo'yilishi "yosh ekolog targ'ibotchi olimlarni" tarbiyalaydi.

Xulosa o'rnida aytish mumkinki, maktablarda ma'naviy-ma'rifiy ishlar tizimida ekologik targ'ibot-tashviqot ishlarini tashkil etish, o'quvchilarni ekologik targ'ibotchilik faoliyatiga tayyorlash va tarbiyalashda sinfdan tashqari tarbiyaviy tadbirlarda ijtimoiy, iqtisodiy va ma'naviy hayot mohiyatini singdirish katta ahamiyatga ega.

Adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil maydagi PF-134 sonli "2022-2026-yillarda xalq ta'limini rivojlantirish bo'yicha milliy dasturi"i. <https://lex.uz>

2. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 27 майдаги 434-сон "Ўзбекистон Республикасида экологик таълимни ривожлантириш концепциясини тасдиqlаш тўғрисида" ги қарори. <https://lex.uz/ru/docs/4354743>

REZYUME. Bu maqolada umumiy o'rta ta'lim muassasalarida olib boriladigan ma'naviy-ma'rifiy ishlar tizimiga ekologik targ'ibot-tashviqot ishlarini tashkil etish, ya'ni maktab o'quvchilarini tabiatni muhofaza qilish ishlariga jalb qilish ishlarini amalga oshirish haqida bayon qilinadi.

РЕЗЮМЕ. В данной статье рассматривается организация экологической пропагандистской и агитационной работы в системе духовно-просветительской работы, проводимой в общеобразовательных учреждениях, то есть рассматривается о проведении мероприятий по привлечению школьников к природоохранной работе.

SUMMARY. This article discusses the organization of environmental propaganda and agitation work in the system of spiritual and educational work carried out in educational institutions, that is, it talks about carrying out activities to attract schoolchildren to environmental work.

БЎЛАЖАК ЎҚИТУВЧИЛАРНИ КАСБИЙ ТАЙЁРЛАШДА ТАЪЛИМ МЕТОДЛАРИДАН САМАРАЛИ ФЙДАЛАНИШ ДИДАКТИКАНИНГ АСОСИЙ МУАММОЛАРИДАН БИРИ СИФАТИДА

З.К.Курбаниязова – педагогика фанлари доктори (DSc)

Ажиниёз номидаги Нукус давлат педагогика институти

Таянч сўзлар: бўлажак педагог-ўқитувчилар, олий таълим дидактикаси, педагогик фанлар, таълим методлари, таълим методларининг тавсифи ва тулари, умумий педагогика.

Ключевые слова: будущие педагоги-учителя, дидактика высшего образования, педагогические дисциплины, методы обучения, классификация и виды методов обучения, общая педагогика.

Key words: future teachers, didactics of higher education, pedagogical disciplines, teaching methods, classification and types of teaching methods, general pedagogy.

Маълумки, Республикамизда олий педагогик таълим тизимига рақамли технологияларни кенг жорий этиш, янги Ренессанс педагогикаси шароитида муқобил таълим шакллари ва методларини муваффақиятли қўллай олишга қодир, комплекс педагогик компетентликка эга ўқитувчиларни тайёрлашга катта эътибор қаратилмоқда. Юртимизда "Ўзлуксиз таълим тизимини янада такомиллаштириш, сифатли таълим

хизматлари имкониятларини ошириш, меҳнат бозорининг замонавий эҳтиёжларига мувофиқ юқори малакали кадрлар тайёрлаш сиёсатини давом эттириш"га [1:39] доир вазифалар олий таълим муассасаларида бўлажак кадрларни тайёрлашда таълимнинг методик имкониятларини янада кенгайтириш зарурлигини кўрсатади. Айниқса, бугунги ахборотлашув, глобаллашув ва таълим тизимини